

การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแก้ไขใหม่*

โดย นายชาญณรงค์ ปราณจิตรต์

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑๐๑๕๖

โดยปกติเมื่อเกิดการกระทำความผิดอาญาและมีผู้ได้รับความเสียหายซึ่งบุคคลนั้นต้องการมากที่สุดคือ การได้รับการเยียวยาความเสียหายโดยเร็วที่สุด ในระบบกฎหมายของหลายๆ ประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองดูแลผู้เสียหายเหล่านี้ บางประเทศถึงกับมีการกำหนดรับรองสิทธิของผู้เสียหายไว้หลายประการ เช่น สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติด้วยความเห็นอกเห็นใจ สิทธิที่จะได้รับแจ้งถึงความคืบหน้าของคดี รวมถึงตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นต้น และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดระบบงานยุติธรรมให้ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดได้โดยสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายที่ไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด ในประเทศไทยแม้จะยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิของผู้เสียหายไว้ชัดเจน แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาไว้เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดได้แต่สำหรับคดีอาญาที่รัฐหรือ

พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้เสียหายไม่อาจยื่นคำร้องเข้าไปในคดีดังกล่าวเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายได้ทันที ผู้เสียหายต้องไปยื่นฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยเป็นอีกคดีหนึ่ง ทำให้ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เหมือนคดีแพ่งทั่วไปพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งเสนอโดยสำนักงานศาลยุติธรรมและได้มีการประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา จึงได้เพิ่มหลักการใหม่โดยกำหนดให้ผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทุกประเภทมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายทั้งปวงที่ตนได้รับเข้าไปในคดีอาญาที่รัฐหรือพนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ และหากผู้เสียหายมีฐานะยากจน ศาลก็จะจัดทนายความให้เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในการดำเนินคดี โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เสียหายเหล่านี้ได้รับการเยียวยาความเสียหายจากผู้กระทำความผิดได้รวดเร็วขึ้นโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแล้ว ยังเป็นการช่วยลดภาระของรัฐในการจ่ายค่าตอบแทนตามกฎหมายว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ทั้งไม่ต้องมีการ

แก้ไขกฎหมาย

ดำเนินคดีเรื่องเดียวกันถึงสองครั้ง และจะทำให้ผู้เสียหายร่วมมือกับทางราชการในการมาเบิกความเป็นพยานในคดีอาญา

นอกจากนั้น ศาลยุติธรรมยังได้พัฒนาระบบการประนอมข้อพิพาทที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจัดให้มีผู้ประนอมข้อพิพาทที่เป็นกลางคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เสียหายกับจำเลยได้เจรจากันอันจะนำไปสู่การปรองดองและหาทางออกที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย รวมทั้งแสวงหาวิธีการแก้ไขฟื้นฟูจำเลยเพื่อมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก และหากศาลเห็นว่าจำเลยได้สำนึกผิดและรับผิดชอบในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะเป็นเหตุให้ศาลสามารถนำมาตรการต่างๆ ที่มีใช้การลงโทษมาใช้ได้มากขึ้น เพื่อให้โอกาสจำเลยกลับตัวเป็นพลเมืองดี เช่น การรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ การห้ามเสพสุราหรือสิ่งเสพติด การให้ทำงานบริการสังคม หรือการห้ามเที่ยวเตร่ ในยามวิกาล เป็นต้น

สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ จะทำอย่างไรให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิที่ตนมีอยู่ตามกฎหมาย ซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือแม้แต่พนักงานคุมประพฤติควรแจ้งสิทธิเหล่านี้ให้ผู้เสียหายได้ทราบในขณะที่มีการสอบปากคำผู้เสียหาย รวมทั้งความคืบหน้าของคดีเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ทันกำหนดเวลาสำหรับศาลอาญาได้ดำเนินการการจัดวางระบบการแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบรวมทั้งได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้เสียหายในการเขียนคำร้อง จัดวางระบบการจัดหาทนายความให้ผู้เสียหายตลอดจนจัดให้มีระบบการประนอมข้อพิพาทขึ้นเพื่อคุ้มครองดูแลสิทธิของให้ผู้เสียหายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

